

El CCCB mostra l'Espriu més teatral i satíric

L'exposició repassa la vida i obra de l'autor del món de Sinera

MARC ARIAS

Una secció de l'exposició dedicada a Salvador Espriu al CCCB

JOSEP MASSOT
Barcelona

No s'hi mostren les ulleres de l'autor, ni la seva màquina d'escriure ni les seves plantofes en vitrines-altar. L'exposició del CCCB que commemora el centenari del naixement d'Espriu no és hagiogràfica, sinó transitable per a tota mena de públics, des del qui vol conèixer Espriu a qui busca l'anècdota o el document poc conegut.

He mirat aquesta terra té guió de Xavier Bru de Sala, supervisió de Rosa Ferré, execució de Julià Guillaumon i disseny de Victòria Garriga, del despatx barceloní AV62, que reconstrueix el barri d'Adhamiya, a Bagdad, i projecta el Museu Nacional de l'Afganistan a Kabul. És una exposició que evita el tòpic i la càmfora patriòtica. Comença donant les claus íntimes d'Espriu: el jardí dels cinc arbres d'una família burgesa, i de seguida la malaltia i la mort, tan present en el món espriuà. Una malaltia que li va deixar seqüeles decisives al cos, i les tragèdies de la seva germana Maria Isabel i del seu germà gran. La influència dels dibuixos satírics que feia el seu pare no-

tari i els personatges populars d'Arenys, que Espriu transformaria en literatura.

Cada sala resumeix una per una les etapes de l'escriptor, i afegeix algun objecte o document que n'il·lustra la biografia. Els gravats dels besavis que li van inspirar *Primera història d'Esther*, la vocació frustrada de l'arqueologia, les fotos del creuer per la Me-

La mostra recupera les escenografies originals de Cardona Torrandell

diterrània. I, després, més morts i ruptures. La de Rosselló-Pòrcel amb només 28 anys, el daltabaix universitari i l'exili del seu mestre Bosch i Gimpera. O la mort del seu pare, que obliga el jove advocat a posar-se a treballar. Hi ha moments d'ironia, com la crítica de Maurici Serrahima a *Aspectes*, en la qual retreu a Espriu haver caigut en "la fàcil temptació de buscar un estil propi". Ja quan

l'escriptor establert a Arenys és cap de fila de la resistència cultural, hi ha una carta en la qual Martí de Riquer, com a responsable de Propaganda, envia "un saludo brazo en alto" per convocar una missa pels caiguts a la guerra o la facècia sobre la prosa imperial que envolta la visita de Franco a Barcelona: qualificada d'"apoteòtica" per *La Vanguardia* de Galinsoga.

No hi falten ni l'Espriu cabalístic ni la polèmica amb Pla. En el seu tram final, irromp l'Espriu teatral -amb la recuperació de les escenografies de Cardona Torrandell- i l'escriptor satíric i ninotaire, amb una animació de Marcel Pey basada en un conte del 1935: un pròcer català visita els seus subalterns, alterats perquè no cobren. El pròcer en dona la culpa a l'Estat i promet en veu baixa que tot s'arreglarà, tot s'arreglarà, "quan siguem independents..."

Espriu -obsessiu per controlar la seva imatge futura- va marxar amb ben poc: el funeral massiu on tothom volia sortir a la foto contrasta amb el minúscul armari, fet pel pare fuster de Palau i Fabre, on hi cabia tota la seva roba. ●

Josep Maria Ruiz Simon

Infiltracions cognitives

L'any 2008, Cass R. Sunstein i Adrian Vermeule van publicar un article a la revista de la facultat de Dret de Harvard amb el títol *Conspiracy theories* (Teories de la conspiració). El text, que no va trigar a fer-se un lloc en la literatura especialitzada, parlava, entre altres qüestions candents, de l'estrany cas del grup de follets que sota el lideratge del misteriós Santa Claus elabora i distribueix regals cada Nit de Nadal. Sunstein i Vermeule posaven aquesta història, sostinguda pels nens nord-americans, com un exemple d'una falsa teoria de la conspiració del tot inofensiva. Però, després d'haver definit les teories de la conspiració com esforços per explicar alguns esdeveniments o pràctiques com a resultat de maquinacions de gent poderosa que oculta el seu paper, no s'estaven de remarcar que aquesta creença era el producte d'una ampla conspiració d'uns pares amb gran capacitat d'influència sobre aquest col·lectiu que amagaven la seva participació en l'afer.

Com es pot veure, Sunstein i Vermeule no interpretaven el trist paper dels falsos innocents habituals que fan bullir l'olla de la propaganda donant per fet que les teories conspiratives són, per definició, falses. El text assumia que no falten les teories d'aquesta mena que acaben resultant certes, com va passar amb el Watergate o amb l'operació secreta d'investigació sobre el control mental dels ciutadans a través de l'ús de drogues (MK Ultra) que la CIA va portar a terme als anys cinquanta. Però posava explícitament el focus sobre aquelles que es volen donar

oficialment per falses, que es mostren especialment impermeables a les informacions governamentals i que es tenen políticament per perilloses. I era per combatre aquesta mena de

Hi ha una intervenció d'agents al servei del govern en xats, blogs, webs i xarxes socials

teories que els autors aconsellaven al govern dels EUA que propiciés el que denominaven la "infiltració cognitiva" dels serveis d'intel·ligència en els grups que les produeixen. És a dir: la intervenció camuflada d'agents al servei del govern o de col·laboradors seus en els xats, blogs, webs i xarxes socials on es ventilen històries impertinents per minar la confiança en les premisses factuales i en les argumentacions en què es fonamenten. La mateixa tècnica, en definitiva, que el Partit Comunista Xinès va posar en pràctica amb la creació de la seva ja famosa i multitudinària xarxa de comentadors internautics governamentals coneguda com el "partit dels cinquanta centaús".

Poc després de la publicació de l'article, Cass Sunstein va ser nomenat cap de l'Oficina d'Informació i Assumptes Normatius de la Casa Blanca. Durant quatre anys, es va encarregar de la supervisió de les polítiques relatives a la privacitat i a la qualitat de la informació. No sembla que en aquell període es violés el secret de la correspondència adreçada a Santa Claus. Potser per aquest motiu, fa uns mesos Obama li va demanar que formés part del grup d'experts que ha d'avaluar els possibles abusos en les pràctiques d'espionatge del Consell Nacional de Seguretat (NSA).

Voll-Damm 45 FESTIVAL INTERNACIONAL JAZZ BARCELONA

barcelonajazzfestival.com

Dijous, 31 d'octubre. BARTS

TINDERSTICKS

Dijous, 14 de novembre. Palau de la Música

ACS: ALLEN, CARRINGTON & ESPERANZA SPALDING

Divendres, 15 de novembre. BARTS

JACK DeJOHNETTE GROUP & DON BYRON

VENDA D'ENTRADES

TheProject.es

Voll-Damm Fundació de Música Ferrer-Salat

LA VANGUARDIA

Nivell Publicitari 3

Gran Hotel Havana Barcelona ****

Le MERIDIEN BARCELONA

Mercedes-Benz

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

VENDA D'ENTRADES